

Vēstures posmi

1) 7.- 9.gs. (*agrākā izplatība jeb agrākie tulkojumi*):
Thonmi Sambhota (7.gs.), Guptas dinastija, guptas raksts
nereformētā budisma tradīcija **Ninmapa**

pēdejie 10 pasaulīgie Tibetas valdnieki

33.	Soncens Gampo	629–650	སྲོང་བཙན་སྐམ་པོ་
34.	Gunri Guncens	650–655	གུང་རི་གུང་བཙན་
35.	Mansons Mancens	649– 676	མང་སྲོང་མང་བཙན་
36.	Dusons Manpodže	676-704	འདུས་སྲོང་མང་པོ་ཇེ་
37.	Cide Cuktens	704–755	ཁྲི་ལྷེ་གཙུག་བཙན་ ^{jeb} མེས་ཨག་ཚེ་མ་
38.	Cisons Decens	755–797	ཁྲི་སྲོང་ལྷེ་བཙན་
39.	Mune Cenpo	797–798	སུ་ནེ་བཙན་པོ་
40.	Cide Soncens <i>jeb</i> Mutiks Cenpo <i>jeb</i> Senaleks	798–815	ཁྲི་ལྷེ་སྲོང་བཙན་ <i>jeb</i> སུ་ཏིག་བཙན་པོ་ <i>jeb</i> སང་ན་ལེགས་
41.	Cicuks Decens <i>jeb</i> Ci Ralpačens	815–841	ཁྲི་གཙུག་ལྷེ་བཙན་ ^{jeb} ཁྲི་རལ་པ་ཙན་
42.	Landarma <i>jeb</i> Udums Cenpo	841–846	གྲུང་དར་མ་ ^{jeb} ལྷུ་དུམ་བཙན་པོ་

2) 10.-12.gs. (*vēlākā izplatība jeb vēlākie tulkojumi*),
daļēji reformētās tradīcijas **Saṅapa, Kadampa un Kaḡupa**

Budisma mācības attīstība

- **Šāntirakšita** (tib. Živacho), 760.g.
Madhjāmikas un Mahājānas mācība, Nālandas klostera univ.
- **Padma Sambhava** no Uddijānas (*Guru Rinpoče*)
Vadžrajānas lielmeistars

Klosteris Samje (769.g.):

Izkārtojums (atbilstoši budistu pasaules modelim):

- *centrā*: galvenais templis (Meru kalns)
- *pa labi un pa kreisi*: Saules un Mēness tempļi
- *uz 4 debess pusēm*: 12 tempļi (4 kontinenti un 4x2 blakus kontinenti)
- *4 sarp debess pusēs*: 4 stūpas 4 pamatkrāsās (balts, sarkana, zaļa, melna).
- *mūris* (dzelzs kalnu josla, kuri apjož visu pasauli) ar *108 mazākām stūpām*

792.- 794.g. Samjes debates:

- **Kamalašīla** no indiešu puses, pakāpeniskā apgaismība (*lamrim - pakāpeniskais ceļš*)
- **Hešans Mahajāna** no ķīniešu puses, pēkšņā apgaismība

4 galvenās tradīcijas:

- **Ņinmapa** (Padma Sambhava), 7.gs.
- **Saḥapa** (Saḥa Pandita, Phakpa), 11.gs.
- **Kaḡupa** (Marpa, Milarepa), 11.gs.
- **Gelukpa** (Dzokhapa), 14.-15.gs.

Citas skolas:

- **Kadampa** (Atīša, Dzomtonpa), 11.gs.
- **Džonanpa** (Taranātha) 16.gs.
- **Rimepa** (bez sektas) 19.gs.

Galvenās Tibetas budisma tradīcijas

Ninmapa (*vecā skola*)

Padma Sambhava (7.gs.)

9 riteņi

<i>sūtra</i> jeb cēloņa riteņi	1. klausītāji (šrāvaka)	ཉན་ཐོས་པ་
	2. paštapušie budas (pratjekabuddha)	རང་སངས་རྒྱས་
	3. apgaismības būtnes (bodhisattvas)	བྱང་ཆུབ་སེམས་པ་
<i>ārējās tantras,</i> kuras balstās uz meditāciju un tikumīgu uzvedību	4. krijatantra	
	5. čarjatantra	
	6. jogatantra	
<i>iekšējās tantras,</i> kuras ved uz <i>lielo pilnību</i> (dzokčhen)	7. mahajoga	
	8. anujoga	
	9. atijoga	

Terma (slēptie raksti), no 12.gs.: [Nima Osers](#), [Ratna Linpa](#) u.c.

Sakapa, (*pelēkā zeme*):

dibin. **Dzokmi Locava**

Saņas klosteris 1073.g., **Končhoks Ģelpo**

Saņa Pandita (Kunga Ģelcens 1182-1251)

Phakpa (Dzomgons Čoģelcens 1235-1286):

Visskaidrākais, kas katram jāzina.

3 novirzieni: **Norpa, Kungapa, Charpa**

Kaģupa (*vārdu līnija*):

• **Ķhunpo** (1002-1064)

mācības pamatidejas no debesu dievietēm Dākinī.

• **Tīlopa** no Bengāles (apm. 975)

mācību no zibens spērēja dieva Hevadžras.

Nāropa (1016-1100),

Mārpa (1012-1096), **Milarepa** (1040-1123),

Dakpa, Rečunpa, Phakmo Dzupa u.c.

Dziguna klosteris (dibin. 1179)

Kaģupas prakses:

• iekšējā karstuma radīšana

• mahamudra (lielais zīmogs)

• termu atklāšana

• murušo prakses (piem., phovas rituāls)

Gelukpa (*tikumīgo skola*):

Dzonkhapa (1357-1419), Dalailama un Pančenlama